

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з вибіркової дисципліни «Нормоконтроль та академічна доброчесність» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» усіх спеціальностей

Затверджено методичною радою механічного факультету, протокол № 10 від 10 «червня» 2022 р.

Укладач: к.т.н., доц. Букреєва О. С.

Харків
ХНАДУ
2022

ЗМІСТ

Література	2
Вступ	3
Практична робота 1 Складання рецензії на дипломну роботу	3
Практична робота 2 Оформлення бібліографічних посилань	5
Практична робота 3 Вивчення сервісів перевірки текстів на плагіат	16
Практична робота 4 Вивчення поняття плагіату з етичної точки зору	17
Практична робота 5 Вивчення поняття плагіату з правової точки зору	21
Практична робота 6 Вивчення рівня академічної доброчесності групи	21
Практична робота 7 Розроблення системи відповідальності за порушення правил академічної доброчесності	23
Практична робота 8 Написання наукової статті	27
Додаток А До питання визначення плагіату	29
Додаток Б Плагіат – злочин або аморальний вчинок?	34

ЛІТЕРАТУРА

1. СТВНЗ 6.1-01:2017. Дипломне проектування. Організація і проведення. [Чинний від 20.02.2017]. Вид.офіц. Харків: ХНАДУ, 2017. 17 с.
2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 01.07.2016]. Вид.офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с.
3. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд / автори-укладачі: А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, Я. Є. Сошинська ; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. 36 с.
4. Грабовська Г. М., Зуєва В. О. До питання визначення плагіату. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2015. № 4. С. 104-108.
5. Редді Майк, Джоунз Вікторія. Соціальна модель плагіату. URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/UKR_TOWARDS_A_SOCIAL_MODEL_OF_PLAGIARISM.pdf (Дата звернення 02.07.2021)
6. Дудоров О.О. Кримінальне право: теорія і практика (вибрані праці). К.: Ваіте, 2017. С. 232-237.
7. Сміт Гелен, Ріджвей Джим. Чому студенти списують (за їхніми словами та зі слів інших). URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/UKR_Why_students_cheat.pdf. (Дата звернення 02.07.2021)
8. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності / Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, рішення від 29 жовтня 2019 р., протокол № 11. Київ: НАЗЯВО, 2019. 24 с.
9. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. К., 2016. 61 с.
10. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.
11. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf> (Дата звернення 03.07.2021)

12. Аспірантура і докторантура ЗНУ. URL: <https://www.facebook.com/groups/1430909570544926/posts/1751694491799764/> (Дата звернення 03.07.2021).

13. СТВНЗ 85.1-01:2021. Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат. [Чинний від 29.03.2021]. Вид.офіц. Харків: ХНАДУ, 2021. 16 с.

ВСТУП

Ці методичні вказівки призначені для студентів першого курсу магістратури усіх галузей знань та спеціальностей з метою надання допомоги при підготовці та виконанні практичних робіт з дисципліни «Нормоконтроль та академічна доброчесність». Вони можуть бути корисними також бакалаврам та аспірантам під час виконання ними кваліфікаційної роботи. Ці методичні вказівки містять відомості щодо написання рецензії на наукову роботу, оформлення бібліографічних посилань, сервісів перевірки текстів на плагіат, визначення поняття плагіату, встановлення рівня академічної недоброчесності, відповідальності за порушення норм академічної недоброчесності, написання наукового тексту. Методичні вказівки складено згідно з програмою дисципліни. По завершенні вивчення дисципліни студенти будуть вміти оформлювати кваліфікаційні роботи та дотримуватися норм академічної доброчесності під час їх написання та у навчальному процесі взагалі.

ПРАКТИЧНА РОБОТА 1 СКЛАДАННЯ РЕЦЕНЗІЙ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Мета – вивчити та написати рецензію на дипломну роботу бакалавра, виконану іншим студентом.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Рецензія на дипломну роботу є документом, що слугує забезпеченню якості освіти та виконаної здобувачем кваліфікаційної роботи. Вона має бути вкладеною у неї та наданою до екзаменаційної комісії разом із самим дипломом та іншими матеріалами. Після завершення доповіді студент відповідає на питання комісії, після чого оголошується рецензія, і здобувачу надається право на коментарі і пояснення щодо положень, викладених у ній.

Рецензію надає компетентний науково-педагогічний співробітник зовнішнього по відношенню до випускової кафедри підрозділу. Рецензент отримує від автора дипломну роботу, докладно знайомиться із її змістом, графічним матеріалом (за його наявності), приділяє увагу науково-технічному рівню розробки, сучасності та раціональності прийнятих рішень, правильності розрахунків, використанню новітніх технологій, дотриманню вимог державних стандартів тощо. За необхідності рецензент запрошує студента на бесіду для отримання його пояснень з питань дипломної роботи. Не пізніше, ніж на п'ять календарних днів до захисту він готує рецензію у письмовому або друкованому вигляді за встановленою формою.

Рецензія має містити [1]:

- актуальність теми роботи;
- відповідність роботи певній категорії (навчальна, дослідна, реальна);
- оцінку значущості роботи для галузі економічної діяльності;
- оцінку прийнятих інженерних рішень, застосування нової техніки і технології;
- оцінку наукової новизни, оригінальності, науково-технічного рівня роботи;
- ретельність розроблення креслень, грамотність, лаконічність викладення змісту;
- оцінку повноти і якості бібліографічних посилань;

– висновок про можливість рекомендувати проектні рішення до запровадження на виробництві, у науково-дослідних інститутах, проектних і конструкторських організаціях, опублікування у відкритому друку, подання заявок на патенти тощо;

– у заключенні дається узагальнена оцінка роботи за чотирьохбальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і робиться висновок про можливість присвоєння автору дипломної роботи кваліфікації фахівця відповідного рівня.

ПРИКЛАД РЕЦЕНЗІЇ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу бакалавра,
виконану студентом денної форми навчання
механічного факультету групи ММ-41 Плетньовим Олександром Ігоровичем
на тему «Аналіз напрямків поліпшення метрологічних характеристик електромагнітних витратомірів»

У зв'язку із широким застосуванням електромагнітних витратомірів у різних галузях промисловості важливим є завдання підвищити їх точність та єдність вимірювань, а також скоротити витрати матеріалів на їх виробництва та зменшити вірогідність ураження електричним струмом. Тому тема роботи є актуальною.

У роботі запропоновано декілька шляхів поліпшення метрологічних характеристик електромагнітних витратомірів у залежності від їх типу. Перевагою також є проведений аналіз нормативного та правового забезпечення виробництва, експлуатації, перевірки та калібрування цих витратомірів.

Однак, у роботі не достатньо висвітлено конструкційні недоліки електромагнітних витратомірів, на основі яких встановлено шляхи їх удосконалення, також не надано рекомендації щодо вибору того чи іншого способу поліпшення їх метрологічних характеристик у залежності від зовнішніх умов.

Вважаю, що робота може бути подана до захисту і заслуговує оцінки «добре», а її автор присвоєння кваліфікації бакалавра зі спеціальності «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка».

к.т.н., доц. кафедри будівельних
та дорожніх машин

Г. А. Аврунін

ЗАВДАННЯ

Проаналізувати приклад рецензії, визначити її відповідність наведеним вимогам. Вивчити дипломну роботу бакалавра, написану та захищену іншим студентом, скласти на неї рецензію, дотримавши вимог до її змісту.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Яке місце посідає рецензія у процедурі захисту дипломної роботи?
2. Чи має право студент оскаржити висновок рецензента?
3. Чи може рецензент спілкуватися з автором дипломної роботи з приводу її змісту?
4. У який строк має бути готова рецензія?
5. Як рецензент оцінює дипломну роботу?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 2

ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

Мета – вивчити види бібліографічних посилань, правила та особливості їх складання.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

В Україні є чинним ДСТУ 8302:2015, який установлює основні види бібліографічних посилань, загальні положення щодо їх складу і структури, а також правила їх складання й розміщення у документах. Згідно з ним, бібліографічне посилання – сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглядуваний або згадуваний у тексті документа інший документ, що є необхідними й достатніми для його загальної характеристики, ідентифікування та пошуку. А його об'єктом є усі види опублікованих і неопублікованих документів, їхні окремі складники або групи документів на будь-яких носіях інформації. У таблиці 2.1 наведено приклади оформлення бібліографічних посилань різних видів, які були підготовлені працівниками Наукової бібліотеки Запорізького національного університету та опублікував 01 грудня 2017 р. Юрій Каганов.

Таблиця 2.1 – Приклади оформлення бібліографічних посилань [12]

Характеристика джерела	Приклад оформлення
КНИГИ	
Один автор	<ol style="list-style-type: none">1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с.2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с.3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с.4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с.5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с.6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с.7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с.8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none">1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с.2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с.3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с.4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с.5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с.6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.

Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах: навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2015. 312с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем: монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агєєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.

Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Синицына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
ДИСЕРТАЦІЇ	
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
Книги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 3. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197. 4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини XX століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.

	<p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.</p> <p>4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
Довідкового видання	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
Продовжуваного видання	<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формування їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>
Періодичного видання (журналу, газети)	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, N 1. P.98-108.</p>

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ	
Законодавчі документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
ІНШІ	
Архівні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.

Препринти	<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>2. Шилияев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).</p>
Каталоги	<p>1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).</p> <p>3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p> <p>4. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с.</p> <p>5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).</p>
Електронні ресурси	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsei.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>

ЗАВДАННЯ

Оформити бібліографічні посилання за правилами ДСТУ 8302:2015:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264-ХІІ за станом на 01.01.2016 р. / Відомості Верховної Ради. – Офіц. вид. – К.: Парламентське видавництво, 1991. - № 41. – Ст. 546. – (Нормативний документ Верховної Ради України).
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив» № 927 за станом на 08.07.2016 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2014. – № 2. – С. 15. – (Нормативний документ Кабінету Міністрів України).
3. Амирджанянц Ф.А. Эффективность стандартизации: Практ. пособие по расчетам / Амирджанянц Ф.А., Рабинович Б. Д, Швандар В. А. – М.: Изд-во стандартов, 1987. – 327 с.
4. Рабинович Б.Д. Экономика заводской стандартизации / Б. Д. Рабинович, Б. В. Донской. – М.: Знание, 1974. – 64 с.
5. Бичківський Р.В. Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація: Підручник / Бичківський Р. В., Столярчук П. Г., Гамула П. Р. – 2-ге вид., випр. і доп. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2004. – 560 с.
6. Экономические основы стандартизации / [А. В. Гличев и др.]; под ред. В. В. Бойцова. – М.: Издательство стандартов, 1975. – 392 с.
7. Боженко Л. І. Метрологія, стандартизація, сертифікація та акредитація. Навчальний посібник / Л. І. Боженко. – Львів: Афіша, 2006. – 324 с.
8. Ткаченко В. В. Эффективность стандартизации / В. В. Ткаченко, А. М. Медведев. – М.: Изд-во стандартов, 1986. – 141 с.
9. Сульповар, Л. Б. Стандартизация: планирование, стимулирование, эффективность / Л. Б. Сульповар. – М. : Экономика, 1977. – 207 с.
10. Морозов Н. П. Экономические проблемы стандартизации / Н. П. Морозов. – М. : Экономика, 1986. – 125 с
11. Экономика стандартизации, метрологии и качества продукции / [Бесфамильная Л.В., Резчиков В.И. и др]. – М.: Издательство стандартов, 1988. – 311 с.
12. Кононов В. Б. Аналіз методів оцінювання економічної ефективності стандартизації / В. Б. Кононов, О. В. Коваль // Системи обробки інформації. - 2009. - Вип. 1. - С. 59-60.
13. Валага Л. Ю. Методичні підходи до оцінки економічної ефективності стандартизації / Л. Ю. Валага, С. М. Бондаренко // Формування ринкових відносин в Україні. - 2013. - № 9. - С. 34-41.
14. Тахтай Н. В. Аналіз методів економічної ефективності стандартизації та якості продукції / Н. В. Тахтай, О. І. Мощенко // Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних сил. - 2012. - Вип. 2. - С. 127-130.
15. Соколовська І. С. Розробка науково-методичних засад удосконалення системи нормативних документів в галузі електроенергетики України: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. Канд. техн. наук: Спец. 05.01.02- Стандартизація, сертифікація та метрологічне забезпечення / І. С. Соколовська ; КНУТД. - К. : КНУТД, 2011. - 20 с.
16. Букрєєва О. С. Удосконалення методів формування системи нормативних документів з екологічної безпеки автомобільної техніки: дис. ... кандидата техн. наук: 05.01.02 / Букрєєва Ольга Сергіївна. – Х., 2016. – 221 с.
17. Варжапетян А. Г. Квалитетрия: учебное пособие / Варжапетян А. Г. – СПб.: СПбГУАП, 2005. – 176 с.
18. Кунцевич В. А. Измерение параметров напряжения различной формы: Учебное пособие / В. А. Кунцевич. – М: Изд-во МАИ, 1991. – 48 с.
19. Елизаров А. С. Электрорадиоизмерения: учебник для вузов по спец. «Радиотехника» / А. С. Елизаров. – Мн. : Высш. шк., 1986. – 320 с.
20. Государственная система обеспечения единства измерений. Нормируемые метрологические характеристики средств измерений: ДСТУ ГОСТ 8.009:2008. – [Действующий от 01.10.2008]. – К.: Держспоживстандарт України, 2008. – 42 с. – (Национальный стандарт Украины).

21. Метрологія. Повірка засобів вимірювальної техніки. Організація та порядок проведення: ДСТУ 2708:2006. – [Чинний від 01.07.2008]. – К.: Держспоживстандарт України, 2006. – IV-14 с. – (Национальный стандарт Украины).
22. Государственная система обеспечения единства измерений. Амперметры, вольтметры, ваттметры, варметры. Методика поверки: ДСТУ ГОСТ 8.497:2008. – [Действующий от 01.10.2008]. – К.: Держстандарт України, 2008. – 11 с. – (Национальный стандарт Украины).
23. Вольтметри змінного струму електронні. Загальні технічні вимоги та методи випробувань: ДСТУ 3865-99. – [Чинний від 01.01.2000]. – К.: Держстандарт України, 2000. – 47 с. – (Национальный стандарт Украины).
24. Государственная система обеспечения единства измерений. Вольтметры электронные аналоговые переменного тока. Методика поверки: ДСТУ ГОСТ 8.118:2009. – [Действующий от 01.02.2009]. – К.: Держспоживстандарт України, 2009. – 16 с. – (Национальный стандарт Украины).
25. Закон України «Про стандартизацію» № 1315-VII за станом на 10.02.2016 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2014. – № 54. – С. 32. – (Нормативний документ Верховної Ради України).
26. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» № 124-VIII за станом на 15.01.2015 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2015. – № 12. – С. 15. – (Нормативний документ Верховної Ради України).
27. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Технічного регламенту безпеки машин» № 62 за станом на 17.03.2014 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2013. – № 19. – С. 54. – (Нормативний документ Кабінету Міністрів України).
28. Тракторы промышленные. Методы испытаний: ГОСТ 23734-98. – [Действующий от 2000-07-01]. – М.: ИПК Издательство стандартов, 1999. – III, 16 с. – (Межрегиональный стандарт).
29. Тракторы. Виды и программы испытаний: ГОСТ 25836-83. – [Действующий от 01.01.1985]. – М.: ИПК Издательство стандартов, 2003. – 28 с. – (Межрегиональный стандарт).
30. Белецкий Б. Ф. Строительные машины и оборудование: Справочное пособие для производителей-механизаторов, инженерно-технических работников строительных организаций, а также студентов строительных вузов, факультетов и техникумов / Б. Ф. Белецкий, И. Г. Булгакова. Изд. второе, перераб. И доп. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 608 с.
31. Землерийні машини. Вимоги щодо безпеки. Частина 1. Загальні вимоги: ДСТУ EN 474-1:2014. – [Чинний від 01.01.2016]. – К.: ДП УкрНДНЦ, 2014. – 15 с. – (Национальный стандарт Украины).
32. Землерийні машини. Вимоги щодо безпеки. Частина 2. Вимоги до бульдозерів: ДСТУ EN 474-2:2014. – [Чинний від 01.01.2016]. – К.: ДП УкрНДНЦ, 2014. – с. – (Национальный стандарт Украины).
33. Акустика. Визначення рівнів звукової потужності джерел шуму за звуковим тиском. Технічний метод в істотно вільному звуковому полі над звуковідбивальною площиною: ДСТУ EN ISO 3744:2014. – [Чинний від 01.01.2016]. – К.: ДП УкрНДНЦ, 2014. – с. – (Национальный стандарт Украины).
34. Система стандартов безопасности труда. Тракторы промышленные. Общие требования безопасности: ГОСТ 12.2.121-88. – [Действующий от 01.01.1990]. – М.: ИПК Издательство стандартов, 2003. – 8 с. – (Межрегиональный стандарт).
35. Единая система конструкторской документации. Текстовые документы: ГОСТ 2.106-96. – [Действующий от 01.07.1997]. – М.: ИПК Издательство стандартов, 2001. – 39 с. – (Межрегиональный стандарт).
36. Манометри. Словники термінів: ДСТУ EN 472:2004. – [Чинний від 01.07.2005]. – К.: Держспоживстандарт України, 2005. – IV-8 с. – (Национальный стандарт Украины).
37. Мулёв Ю. В. Манометры / Ю. В. Мулёв. – М.: Издательство МЭИ, 2003. – 277 с.

38. Манометри. Частина 1. Манометри з трубкою Бурдона. Розміри, метрологічні характеристики, вимоги та випробування: ДСТУ EN 837-1:2004. – [Чинний від 01.07.2005]. – К.: Держспоживстандарт України, 2005. – IV-8 с. – (Національний стандарт України).

39. Манометри. Частина 2. Вимоги щодо вибирання та встановлення манометрів: ДСТУ EN 837-2:2004. – [Чинний від 01.07.2005]. – К.: Держспоживстандарт України, 2005. – IV-8 с. – (Національний стандарт України).

40. Манометри. Частина 3. Манометри з мембраною та мембранною коробкою. Розміри, метрологічні характеристики, вимоги та випробування: ДСТУ EN 837-3:2004. – [Чинний від 01.07.2005]. – К.: Держспоживстандарт України, 2005. – IV-8 с. – (Національний стандарт України).

41. Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» № 1314-VII за станом на 02.08.2017 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2014 р. – № 54. – С. 11. – (Нормативний документ Верховної Ради України).

42. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку категорій законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що підлягають періодичній повірці» № 374 за станом на 04.06.2015 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2015 р. – № 46. – С. 150. – (Нормативний документ Кабінету Міністрів України).

43. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку встановлення міжповірочних інтервалів для законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки за категоріями» № 1195 за станом на 16.12.2015 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2016 р. – № 16. – С. 67. – (Нормативний документ Кабінету Міністрів України).

44. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження міжповірочних інтервалів законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, за категоріями» № 1747 за станом на 13.10.2016 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2016 р. – № 92. – С. 65. – (Нормативний документ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України).

45. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання засобів вимірювальної техніки на періодичну повірку, обслуговування та ремонт» № 474 за станом на 08.07.2015 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2015 р. – № 55. – С. 439. – (Нормативний документ Кабінету Міністрів України).

46. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Деякі питання ведення Реєстру затверджених типів засобів вимірювальної техніки» № 1161 за станом на 13.07.2016 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2016 р. – № 64. – С. 127. – (Нормативний документ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України).

47. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Порядку проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, та оформлення її результатів» № 193 за станом на 17.02.2017 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2016 р. – № 21. – С. 218. – (Нормативний документ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України).

48. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Технічного регламенту засобів вимірювальної техніки» № 163 за станом на 24.02.2016 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2016 р. – № 21. – С. 89. – (Нормативний документ Кабінету Міністрів України).

49. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Технічного регламенту законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки» № 94 за станом на 13.01.2016 р. / Офіційний вісник України. – Офіц. вид. – К.: ДП «Українська правова інформація», 2016 р. – № 16. – С. 69. – (Нормативний документ Кабінету Міністрів України).

50. Манометри та калібратори надлишкового тиску поршневі. Загальні технічні вимоги: ДСТУ 4028-2001. – [Чинний від 01.08.2011]. – К.: Держспоживстандарт України, 2011. – 27 с. – (Національний стандарт України).
51. Метрологія. Показувальні та реєструвальні манометри, вакуумметри і мановакуумметри з пружними чутливими елементами (Робочі засоби вимірювальної техніки): ДСТУ OIML R 101:2013. – [Чинний від 01.07.2014]. – К.: Мінекономрозвитку України, 2014. – 14 с. – (Національний стандарт України).
52. Манометри та вакуумметри з пружними чутливими елементами (еталонні прилади). Загальні технічні вимоги: ДСТУ OIML R 109:2009. . – [Чинний від 01.10.2011]. – К.: Держспоживстандарт України, 2011. – 14 с. – (Національний стандарт України).
53. Метрологія. Манометри вантажопоршневі: ДСТУ OIML R 110:2013. – [Чинний від 01.07.2014]. – К.: Мінекономрозвитку України, 2011. – 28 с. – (Національний стандарт України).
54. Манометры скважинные. Общие технические требования и методы испытаний: ГОСТ 15807-93. – [Чинний від 01.01.1996]. – Минск: Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 1993. – 10 с. – (Міждержавний стандарт).
55. Метрологія. Манометри, мановакуумметри, вакуумметри, напороміри, тягонапороміри, тягоміри з пневматичними вихідними сигналами. Методика повірки (калібрування): ДСТУ 7224:2011. – [Чинний від 01.08.2011]. – К.: Держспоживстандарт України, 2011. – 15 с. – (Національний стандарт України).
56. Метрологія. Мікроманометри рідинні типу МКМ. Методика повірки (калібрування): ДСТУ 7225:2011. – [Чинний від 01.08.2011]. – К.: Держспоживстандарт України, 2011. – 11 с. – (Національний стандарт України).
57. Манометры, вакуумметры, мановакуумметры, напоромеры, тягомеры и тягонапоромеры. Общие технические условия: ГОСТ 2405-88. – [Чинний від 01.07.1989]. – М.: Стандартиформ, 2006. – 29 с. – (Міждержавний стандарт).
58. Манометры шинные ручного пользования. Общие технические условия: ГОСТ 9921-81. – [Чинний від 01.01.1983]. – М.: Стандартиформ, 2006. – 6 с. – (Міждержавний стандарт).
59. Манометры дифференциальные ГСП. Общие технические условия: ГОСТ 18140-84. – [Чинний від 01.07.1985]. – М.: ИПК Издательство стандартов, 1984. – 12 с. – (Міждержавний стандарт).
60. Метрологія. Міжповірочний інтервал засобів вимірювальної техніки. Основні положення і вимоги до установлення: ДСТУ 6044:2008. – [Чинний від 01.05.2009]. – К.: Держспоживстандарт України, 2008. – 9 с. – (Національний стандарт України).
61. Метрологія. Методи визначення міжповірочного та міжкалібрувального інтервалів засобів вимірювання: ДСТУ-Н РМГ 74:2009. – [Чинний від 01.04.2010]. – К.: Держспоживстандарт України, 2009. – 27 с. – (Національний стандарт України).
62. Метрологія. Первинна та періодична повірка засобів вимірювальної техніки і контроль процесів вимірювання: ДСТУ OIML D 20:2008. – [Чинний від 01.01.2010]. – К.: Держспоживстандарт України, 2008. – 16 с. – (Національний стандарт України).
63. Метрологія. Повірка засобів вимірювальної техніки первинна за наявності у виробника системи управління якістю: ДСТУ OIML D 27:2008. – [Чинний від 01.01.2010]. – К.: Держспоживстандарт України, 2008. – 16 с. – (Національний стандарт України).
64. Дорохов, А. Н. Обеспечение надежности сложных технических систем : учеб. / А. Н. Дорохов, В. А. Керножицкий, А. Н. Миронов. – СПб. : Лань, 2011. – 352 с.
65. Буланцов В. Розроблення теоретичних засад аналізу структурних властивостей нормативної бази щодо технічного регулювання та постановка задач з її оптимізації / В. Буланцов, В. Стулей // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2013. – №6. – С. 3-11.
66. Віткін Л. М. Принципи, теоретичні засади та практичні рекомендації щодо побудови сучасної системи технічного регулювання України / Л. М. Віткін, С. М. Лапач, Г. І. Хімічева // Системи обробки інформації. – 2009. – Випуск 3 (77). – С. 153-165.

67. Віткін Л. М. Побудова багатofакторних моделей структурних складових системи технічного регулювання / Л. М. Віткін, Г. І. Хімичева, С. М. Лапач, А. С. Зенкін // ВЕЖПТ. – 2011. – № 4. – С. 45-56.
68. Тріщ Р. М. Оцінювання систем управління якістю підприємств з урахуванням вимог міжнародних стандарт в ISO серії 9000 / Р. М. Тріщ, Н. А. Горбенко, О. О. Катрич // Машинобудування. – 2014. – № 14. – С. 148-154.
69. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський – К.: Центр учбової літера-тури, 2009. – 472 с.
70. Исследование объектов с помощью пикосекундных импульсов / Г.В. Глебович, А.В. , Андриянов, Ю.В. Введенский и др.; Под ред. Г.В. Глебовича. - М.: Радио и связь, 1984. - 256 с.
71. Теоретические основы информационно-измерительных систем: Учебник / В. П. Бабак, С. В. Бабак, В. С. Еременко и др.; под ред. чл.-кор. НАН Украины В. П. Бабака. К., 2014. – 832 с.
72. Иммореев И.Я. Сверхширокополосные и узкополосные системы связи. Совместная работа в общей полосе частот/ И.Я. Иммореев, А.Б. Судаков // Электроника: Наука. Технология, Бизнес. - 2003. - № 2. - с. 34-37.
73. Жилин С.Н. Современные автоматизированные технические средства диагностики автомобильных дорог / С.Н. Жилин, В.И. Ермолаев /Автомобильные дороги: Обзорн. информ.; вып 5. - М.: Информавтодор. - 2002. – 60 с.
74. Шуман В.Н. Радиоволновые зондирующие системы: Элементы теории, состояние и перспективы / В.Н. Шуман, С.П. Левашов, Н.А. Якимчук и др.// GEOИНФОРМАТИКА. - 2008. - № 2. - с. 22-59.
75. Иммореев И.Я. Сверхширокополосные радары: новые возможности, необычные проблемы, системные особенности / И.Я. Иммореев // Вестник МГТУ. Сер. Приборостроение. - 1988. - №4. - с. 25-55.
76. Иммореев И.Я. Оптимальная обработка радиолокационных сигналов с неизвестными параметрами / И.Я. Иммореев, Д.В. Федотов //Радиотехника. - 1988. - №10. - с. 84-88.
77. Younis W. Up and Running with Autodesk Inventor Simulation. A step-by-step guide to engineering design solutions / Wasim Younis. – Oxford: Elsevier Inc., 2010. – 444 p.
78. Kia tops J.D. Power quality rankings amid shake-up. AutoNews. J.D. Power and Associates. URL: <http://www.autonews.com/article/20170621/OEM01/170629948/2017-j-d-power-iqs-ki>.
79. Khan A. A., Vyas N. S. Application of Volterra and Wiener Theories for Nonlinear Parameter Estimation in a Rotor-Bearing System. Nonlinear Dynamics, 2001. 24. Pp. 285 304.
80. Bai E. W. An optimal two stage identification algorithm for Hammerstein-Wiener nonlinear systems. Automatica, 1998. 34 (3). Pp. 333-338.
81. Poliarus O., Koval O., Medvedovska Ya., Poliakov Ye., Ianushkevych S. Identification of a nonlinear inertial measuring pressure channel. Ukrainian metrological journal, 2019. №1. С. 63-70.
82. Poliarus O., Ianushkevych S., Koval A., Lebedynskyi A., Medvedovska Y., Poliakov Y. Influence of Measurements Uncertainty on Uncertainty of Gilbert-Huang Transform Modes. Proceedings of 2019 IEEE 8th International Conference on Advanced Optoelectronics and Lasers, CAOL 2019, Sozopol (Bulgaria), 2019 (6-8 September). Pp. 644 647.
83. Sharma S. Kolmogorov-Fokker-Planck approach for a stochastic Duffing – van der Pol system. Differential Equations and Dynamical Systems, 2008. 16. Pp. 351 377.
84. Mitsuo Gen Runwei Cheng Genetic algorithms and engineering optimization. New York: A Wiley-Interscience Publication, 2000. 495 p.
85. Васківська Г. О. Дидактичні засади формування системи знань про людину в учнів старшої школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.09 «Теорія навчання» / Галина Олексіївна Васківська, Ін-т педагогіки НАПН України.–К.,2014.–48 с.
86. Дмитрук Л. А. Теоретико-методологічні засади інтеграції навчальнопізнавальної та самоосвітньої діяльності студентів вищих навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Яким чином вказують internet-сторінку?
2. В описанні якого джерела немає автора?
3. Який елемент у бібліографічному описі записують курсивом?
4. У якому випадку не перераховують усіх авторів документа, а пишуть «ППП та ін.»?
5. Які елементи бібліографічного опису вказують через косу риску?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 3 ВИВЧЕННЯ СЕРВІСІВ ПЕРЕВІРКИ ТЕКСТІВ НА ПЛАГІАТ

Мета – вивчити ресурси для автоматичного виявлення текстових запозичень.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Перевірка на плагіат у тій чи іншій формі існувала завжди, але не була достатньо ефективною. Одним із сучасних напрямів боротьби з академічним плагіатом є його виявлення і констатація за допомогою комп'ютерних програм. Існує достатньо програмних засобів, які допоможуть встановити відсоток унікальності тексту (таблиця 3.1). Кожне програмне забезпечення має свої особливості, переваги та недоліки.

ЗАВДАННЯ

Виконати перевірку на плагіат написаної у практичній роботі 1 рецензії, використавши наведені у таблиці 3.1 сервіси.

Таблиця 3.1 - Базові характеристики можливостей безкоштовних програм для антиплагіатної експертизи [3]

Назва сервісу	Функціональні характеристики											
	Можливість пошуку у мережі internet	Пошук у локальних базах даних	Безкоштовний доступ	Підтримка української / російської мови	Можливість роботи з різними текстовими форматами	Простота інтерфейсу	Сервіс пакетної перевірки	Захист від обходу алгоритму заміни літер	Підтримка аналізу рерайту (розпізнавання синонімів)	Оперативність перевірки	Функція генерації звіту	Додаткові засоби аналізу тексту
Сорyscape	+	-	+	+	-	-	-	-	-	+	-	-
Антиплагіат	-	+	+	+	+	+	-	+	-	-	+	-
Etxt Antiplagiат	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-
Плагиата НЕТ	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+
Istio	+	-	+	+	-	+	-	-	-	+	-	+
Plagiarism Finder	+	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	-

Double Content Finder	+	-	+	+	-	+	-	+	-	-	-	+
Advego Plagiatus	+	-	+	+	-	+	-	-	+	+	+	+
Viper	+	+	-	+	+	+	+	-	-	+	-	-
Dupe Cop Desktop	+	+	-	+	-	-	+	-	-	+	+	+
Pasteit	+	-	-	+	-	+	-	-	-	+	-	-
Compare Suite	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Cognitive Text Analyzer	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Findcopy	+	-	+	+	-	+	-	-	-	+	+	+
Word CHECK	-	+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	-
Miratools	+	-	+	+	-	+	-	+	-	-	+	+
Turnitin tool	+	-	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+
EVE2	+	-	-	-	+	+	-	-	-	+	+	-
WCOPY Find	-	+	+	-	-	+	-	-	-	+	+	-
Webmaster labor	+	-	+	-	+	+	-	-	-	+	+	-
Myfree copyright	+	-	+	-	+	+	-	-	-	+	+	+
Articlechecker	+	-	+	+	+	+	-	-	-	+	+	-
Copy Catch Golg	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+
Praide Unique Content Analyzer 2	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+
Plagiat inform	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Які сервіси не підтримують українську / російську мову тексту?
2. Які сервіси розпізнають синоніми?
3. Які сервіси мають найбільше / найменше функцій?
4. Які сервіси надають змогу пакетної перевірки?
5. Які сервіси не виконують пошук у мережі internet?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 4 ВИВЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПЛАГІАТУ З ЕТИЧНОЇ ТОЧКИ ЗОРУ

Мета – вивчити поняття плагіату за його складовими з етичної точки зору.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

У статті 42 закону України «Про освіту» наведено таке визначення: «академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [10].

Крім того, Міністерство освіти і науки України підготувало розширений глосарій термінів з цієї статті, надавши такі коментарі щодо тлумачення поняття «академічний плагіат» [11]:

«... А. Існує багато різних визначень академічного плагіату, що зумовлені цілями регулювання та традиціями, які існують у різних галузях знань, сферах професійної діяльності і країнах. Зокрема, дещо різними можуть бути визначення у регулюваннях для студентських і наукових робіт, для журналістики і математики, британських та німецьких університетів тощо. Але спільним для всіх визначень є приписування собі результатів, отриманих іншими особами.

Б. За Терезою Фішман, академічним плагіатом є академічна поведінка, «яка характеризується такими п'ятьма кумулятивними ознаками: «коли певна особа (1) використовує слова, ідеї чи результати праці, (2) що належать іншому визначеному джерелу чи людині (3) без посилання на джерело, з якого вона була запозичена, (4) у ситуації, в якій правомірно очікується вказування авторства оригіналу (5) з метою отримати певну користь, пошану, вигоду, які не обов'язково мають бути грошового характеру».

В. У Стенфордському університеті академічним плагіатом називають «використання без надання обґрунтованого та належного цитування або визнання автором чи джерелом оригінальної роботи іншої людини незалежно від того, чи є ця робота кодом, формулою, ідеєю, мовою, дослідженням, стратегією, текстом тощо».

Єльський університет розглядає академічний плагіат як «використання чужої роботи, слів або ідей без посилань».

Кембриджський університет називає академічним плагіатом «подання як власної праці незалежно від наявності наміру обманювати, роботи, яка частково чи цілком запозичена з чужої праці без належного посилання».

Національний науковий фонд США називає академічним плагіатом «привласнення чужих ідей, методів, результатів або слів без оформлення належного цитування»

<...>

Ж. Академічний плагіат може стосуватися всіх типів джерел, зокрема: текстів, рисунків, фрагментів музичних творів, математичних виразів та перетворень, програмних кодів тощо. Джерелами академічного плагіату можуть бути опубліковані і неопубліковані книжки, статті, брошури, патенти, тези, рукописи, веб-сайти та інші Інтернет-ресурси, роздаткові матеріали для студентів, роботи інших студентів й т. д.

З. Академічний плагіат треба відрізнити від помилок цитування.

<...>

І. В окремих випадках, невизначеним є питання стосовно необхідності чи відсутності посилання на джерела «загальновідомих» знань. Це поняття є неоднозначним і залежить від обставин. Зазвичай під ним розуміють знання, які є в енциклопедіях, підручниках та інших подібних джерелах. Також, до загальновідомих зараховують знання, наведені у багатьох (5 та більше) джерелах. Але те, що є загальновідомим для представників однієї науки чи професії, може не бути таким для представників інших наук і професій

<...>

Л. Ще одне дискусійне питання полягає в оцінюванні як плагіату творів, що складаються з фрагментів творів інших авторів за наявності коректних посилань. Такі праці не можна вважати плагіатом, оскільки вони не містять ключової ознаки — привласнення чужих результатів. Але у більшості випадків (за виключенням окремих видів студентських робіт) вони не відповідають встановленим вимогам чи завданням, зокрема, стосовно наукової новизни, наявності власних результатів, критичного аналізу джерел тощо. Іноді такі роботи містять ознаки інших порушень академічної доброчесності — обману, фальсифікації та/або фабрикації...».

Майк Редді та Вікторія Джоунз з Університету Південного Уельса дослідили соціальну модель плагіату, яка будується на практичному визначенні плагіату – через виявлені 4 компоненти [5]:

«... **Плагіат: Чотири «К»**

Для того щоб краще зрозуміти певний феномен, прийнято спершу дати дефініцію термінам. У цій роботі пропонується утилітарне визначення плагіату. Можливо, воно не зовсім добре сполучається з традиційними або формальними тлумаченнями цього терміну. *Плагіат означає: Свідоме копіювання змісту задля проходження певного оцінювання (отримання користі).* Поняття «змісту» може так само стосуватися «колег», і таким чином містити ознаки зговору. За таким визначенням, якщо хоч один елемент відсутній, то весь вчинок може бути просто чимось не бажаним, але це ще не буде плагіатом, на думку авторів статті. Про ненавмисні або несвідомі вчинки мова також йтиме нижче.

Перший компонент: «Свідоме»

Хоча багато установ вже не вважають навмисний характер вчинку як обов'язкову ознаку плагіату, з досвіду авторів статті, комісії, які розглядають порушення академічної поведінки, часто вимагають доказів «неналежної поведінки» або свідомих намірів; простий спосіб захисту через твердження на кшталт «Я не знав(ла) / не розумів(ла)» виявляється досить ефективним прийомом, принаймні у випадку першого порушення. Небагато університетів мають можливість зібрати неспростовні докази або провести перевірку безпосередньо місці, яка була б заснована радше на «балансі ймовірностей», аніж на суперечливішій тезі «поза будь-яким розумним сумнівом». Це призводить до браку доказів про наміри, хоча ненавмисний плагіат все ще вважається неналежною практикою, навіть якщо його можуть і не розглядати як академічне правопорушення. За іронією долі, комітети з порушень етики, будучи жорсткими по відношенню до викладачів, коли виявлено ненавмисний плагіат, не допомагають у такий спосіб студентам, оскільки останні ще з більшою вірогідністю будуть усвідомлювати власну потребу «академічного виживання». Це створює шкідливий прецедент як для студентів, так і для викладачів, навіть у випадках дійсного незнання. Переважна практика звинувачення викладачів і дослідників у тому, що вони «не виконують своєї роботи», зберігає свій статус-кво: дозвіл студентам на дрібний і незаконний напів-протест (копіювання, яке сходить з рук); прищеплення потреби виживати будь-якою ціною (стверджуй про своє незнання, і ти будеш виправданий за рахунок викладача); або висновок самих викладачів, що варто уникати розголосу про такі ситуації («Немає сенсу повідомляти про це ...»).

Другий компонент – «Копіювання»

Копіювання цікаве своїм умовчанням, оскільки може бути багато способів, якими студенти можуть використовувати матеріал – чи то з книжок, журналів чи Інтернету: їх можуть надихати концепції та структура статті; вони можуть ставити на меті поінформувати про кращі практики; або наслідування стилю інших вчених, аби писати тексти, як будуть опубліковані. Закономірним очікуванням від студентів бакалаврських програм є відтворення ними праць іншого автора. Але тут ми знову стикаємося із дилемою визначення, що є копіюванням, а що просто актом натхнення. Копіювання не обмежується відбитком тексту зі стенографічною точністю, оскільки дописування частин, перефразування та «імітація» (загальнопоширено у художніх або музичних творах) різною мірою розглядається як різні рівні «віднаходження матеріалу». Досвід проведення семінарів на тематику ознайомлення з плагіатом підкреслює необхідність враховувати також вплив предметної спеціалізації на необхідність посилення у власному тексті та виявлення власної оригінальності. Так, один викладач інженерної спеціалізації колись запитав: «Навіщо студентам інженерних спеціальностей знати, як оформлювати посилання на джерела?», тоді як колега з правознавства зазначив: «Найменше, чого потребує юрист, це чогось оригінального. Ми працюємо з прецедентами». Зрозуміло, що у кожній дисципліні потрібно належним чином провести лінію між плагіатом і неплагіатом, але представники усіх галузей поділяють думку, що у якийсь момент зазначення авторства стає необхідним.

Третій компонент – «Зміст»

Ця ознака стосується прихованого наміру запозичити саме певний матеріал із певних джерел, але слід пам'ятати, що особа, яка є автором оригінального матеріалу, зазвичай мусить пройти крізь процедуру розгляду академічного правопорушення, якщо тільки той, хто запозичив, сам не зізнається. За яких умов цей компонент може не враховуватися серед інших компонентів? Найперше, це у випадку само-плагіату, але нерідко університетські правила ігнорують само-плагіат або приділяють йому лише формальне значення.

Можливо, з появою програмних засобів для електронного виявлення плагіату можливість копіювання попередніх робіт ставатиме все більш проблематичною в майбутньому. На даний час, проблема цього, третього компоненту передусім пов'язана з питанням авторських прав, і видавці розглядають це зовсім в інший спосіб. Разом із тим, освітній досвід студента до початку навчання в університеті завжди передбачав певне копіювання: це природний спосіб вчитися від моменту нашого народження. Ми копіюємо обличчя нашої матері, коли вона посміхається. Ми ретельно копіюємо літеру «б» і намагаємося не написати помилково «д». Ми

копіюємо записане вчителем на дошці. Мабуть, усе, що ми вивчаємо, передбачає певний процес копіювання. <...> Тільки коли постає питання підсумкового оцінювання, «володіння» ідеями стає значимим. Самих викладачів оцінюють на основі їхнього рівня здатності продукувати ідеї, і тому власність на ідеї ретельно охороняється. І тут постає корінь усілякого зла – плагіат. Коли ми зважуємо на той вплив, який Інтернет мав на освіту, традиційним уявленням є те, що він, Інтернет, просто підсилив певні тенденції. «Особливо для студентів Інтернет може підірвати саме потребу а акті творення. Адже там вже все є, [...] або так принаймні видається; всі знання з певної теми та всі різні точки зору вміщуються у пристрій, який можна носити із собою як книгу. І що там ще можна – і навіщо копати криницю, якщо можна просто повернути кран?» (Merton, 2001, с.246)

Останній компонент – «Посилання»

Це є остаточною ознакою, але критично важливою для нашого визначення справжнього плагіату. Зважаючи на загальне бачення Інтернету як певної форми «глобального фотокопіювального апарату» (Reddy 2000), питання про позначення приналежності матеріалу, який так легко знайти сьогодні, з очевидністю ставатиме чимдалі нагальнішим у майбутньому. Водночас, це потребує від нас розширити уявлення про те, що означає теза «зادля проходження оцінювання»; потенціальний матеріальний прибуток визначає потребу врахування економічного змісту «проходження оцінювання», що не є типовим предметом обговорення навколо плагіату. Там де професійні політики, автори і журналісти, а також старші дослідники все частіше оцінюються на підставі їхніх теперішніх і майбутніх робіт, копіювання без авторства, що раніше визначалося як «науковий злочин», стає дедалі поширенішим у засобах масової інформації. Такі історії достатньо впливові й можуть зумовити незручне становище або й втрату обличчя, якщо не посади. З іншого боку, внаслідок все більш масштабного виявлення плагіату «істеблїшмент» рішуче «замикає ряди», але при цьому публічно засуджуючи / переслідуючи порушників нижчого рівня. Це є випадком подвійних стандартів, коли лише певні порушення регулярно висвітлюються у ЗМІ. ...»

ЗАВДАННЯ

Прочитати уривок зі статті Майка Редді та Вікторії Джоунз, написати есе «Сутність плагіату як академічного правопорушення» обсягом не менше 200 слів та висловити свою думку щодо наданого тлумачення терміну «плагіат» (за потреби запропонувати своє), умов, за яких вчинений акт плагіату може бути несвідомим, обов'язкової наявності доказів про намір вчинити акт плагіату і як це вплине на наявність порушення академічної недобросовісності, щодо визначення поняття копіювання (навести приклади), запозичення ідей чи форм їх вираження, форм отримання користі від плагіату тощо. Критеріями оцінювання есе є відповідність темі, повнота її розкриття, логічність та послідовність викладення, аргументованість, наявність позиції автора, оригінальність, грамотність, відсутність фактичних помилок, обґрунтованість висновків.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Яке тлумачення поняття плагіату пропонують Редді та Джоунз та як воно співвідноситься із поданим у законі України «Про освіту»?
2. Від чого може залежати визначення поняття «плагіату»?
3. Чи є академічним плагіатом помилки цитування?
4. Чи потребують посилання на джерело загальновідомі знання?
5. За яких умов студентська робота може складатися з фрагментів творів інших авторів за наявності коректних посилань?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 5 ВИВЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПЛАГІАТУ З ПРАВОВОЇ ТОЧКИ ЗОРУ

Мета – вивчити поняття плагіату за його складовими з правової точки зору.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Питання визначення академічного плагіату з правової точки зору займалися багато українських дослідників. Зокрема, Грабовська Г. М. та Зуєва В. О. досліджують різноманітні підходи, що розкривають сутність цього виду порушення авторського права, та роблять спробу узагальнити наявні проблемні моменти у визначенні плагіату[4]. Дудоров О.О. розглядає цивільно-правовий інструментарій, який можна використати у випадках привласнення авторства та пропозиції криміналізації плагіату [6].

ЗАВДАННЯ

Вивчити наукові роботи з додатків А та Б, виписати правові акти та їх зміст щодо плагіату, зробити висновок про співвідношення плагіату та порушення авторського права, аргументувати власну позицію з приводу сутності плагіату як злочину, правопорушення чи аморального вчинку.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Які закони України містять поняття плагіату?
2. Які інші правові документи торкаються цього поняття?
3. Які покарання тягне плагіат згідно з вказаними законами?
4. Які дії не є плагіатом з правової точки зору?
5. За яких умов передрук чужої праці не є плагіатом?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 6 ВИВЧЕННЯ РІВНЯ АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ ГРУПИ

Мета – заповнити анкети та узагальнити отримані дані.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Дослідники Гелен Сміт та Джим Ріджвей з Великої Британії провели дослідження для виявлення відповіді на питання «Чому студенти списують?». Для цього вони провели опитування 159 студентів, використавши анкети, наведені нижче [7].

Таблиця 6.1 – **Виявлення власної недоброчесності**

Недоброчесна поведінка	Часто	Інколи	Рідко	Ніколи
Відмічання товариша як присутнього на курсі обов'язкового відвідування				
Вигадування даних (наприклад, внесення неіснуючих результатів для проекту)				
Копіювання матеріалу для курсової роботи з книги чи публікації іншого типу без посилання на джерело				

Переформулювання матеріалу з іншого джерела без посилання на справжнього автора				
Фальсифікація даних (наприклад, коригування інформації для того, щоб отримати потрібний результат)				
У ситуації, коли студенти оцінюють роботу один одного, змовляння з іншим студентом або студентами для того, щоб оцінювати роботу один одного більш щедро, аніж вона насправді заслуговує				
Фальсифікація покликань або списку літератури				
Продовження написання іспиту після того, як наглядач попросив учасників припинити писати				
Нечесний внесок у розподілі групової роботи				
Дозвіл на копіювання власних і вже оцінених курсових робіт іншим студентом				
Копіювання вже оціненої курсової роботи іншого студента разом зі власними знаннями.				
Подання частини курсової роботи за індивідуальну частину роботи, тоді як вона взагалі мала бути написана разом із іншим студентом чи студентами				
Подання частини роботи, отриманої з іншого ресурсу (архів есе; студенти, які вже закінчили навчання; інше) за власну				
Списування у сусідів під час іспиту без їхнього відома				
Написання курсової роботи для іншого студента				
Брехня про медичні або інші обставини заради отримання можливості продовжувати дедлайн або звільнення від частини роботи				
Замовчування неправильної поведінки викладача або зловживання нею/ним своїм службовим становищем задля того, щоб отримати схвалення на іспиті або вищу оцінку				
Брехня про медичні чи інші обставини для того, щоби домогтися особливого ставлення від екзаменаторів (наприклад, отримати додатковий час для закінчення іспиту; доброзичливий розгляд обставин, що пом'якшують покарання)				

Вагомі причини для списування:

1. Тиск через потребу пройти оцінювання
2. Лінь
3. Брак часу як наслідок неграмотного планування
4. Брак знань предмету
5. Неефективні навички навчання
6. Брак часу через наявність додаткової роботи
7. Невпевненість у власних здібностях
8. Доступ до готових матеріалів в інтернеті
9. Тиск з боку одногрупників
10. Організація оцінювання залишає можливість для списування
11. Брак стримувальних чинників
12. Бажання вразити викладача
13. Проблеми зі здоров'ям

14. Недостатня обізнаність у правилах університету
15. Інше

Вагомі причини не списувати:

1. Старанна робота
2. Особиста мотивація
3. Особисті моральні переконання
4. Ефективні навички навчання
5. Грамотний розподіл часу
6. Застереження через університетські заходи покарання
7. Висока впевненість у власних здібностях
8. Брак обізнаності
9. Брак навичок користування інформаційними технологіями
10. Інше

ЗАВДАННЯ

Проаналізувати власну недоброчесну поведінку, відмітивши у таблиці 6.1, як часто це відбувається. Вагомі причини списувати чи не списувати розставити від найвагомої до невагомої, де місце розташування є балом, приписаним причині. Отримати дані анкетування від інших студентів: для таблиці 6.1 підрахувати відсоток студентів, які обрали той чи інший вчинок за його частотою; для інших двох анкет виконати ранжування за сумою балів від найменшої до найбільшої. Зробити висновки.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Яка недоброческа поведінка виявилася найрідшою у групі?
2. Яка недоброческа поведінка виявилася найчастішою у групі?
3. Яка причина списувати виявилася найвагомою?
4. Яка причина не списувати виявилася найвагомою?
5. Які інші причини списувати чи не списувати?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 7

РОЗРОБЛЕННЯ СИСТЕМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Мета – розроблення системи покарання за недоброчесні вчинки здобувачами вищої освіти.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

У розширеному глосарію термінів та понять про академічну доброчесність наведено такий перелік вчинків академічної недоброчесності здобувачів [11]:

- фальсифікація покликань або списку літератури;
- списування з будь-яких джерел під час іспиту;
- написання роботи для іншого студента;
- написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах
- підроблення підписів в офіційних документах
- дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат з посиланням на джерело;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт, виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання;
- перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;
- повторне подання здобувачами освіти письмових робіт, які вже подавалися як звітність з інших дисциплін, без дозволу викладача;
- фальсифікація даних (наприклад, коригування інформації для того, щоб отримати потрібний результат);
- ;
- використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) під час виконання групових контрольних заходів з однаковими варіантами;

– отримання несанкціонованої допомоги при виконанні тих завдань, які передбачають самостійне виконання;

– несамостійне виконання завдань у випадках, коли не дозволяється отримання допомоги, або незазначення інформації про отриману допомогу, консультації, співпрацю;

– пропонування неправомірної вигоди за отримання позитивної або вищої оцінки при складанні будь-якого виду поточного та підсумкового контролю;

У той же час, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти у рекомендаціях для закладів вищої освіти пропонує наступні покарання за бнедоброчесні вчинки здобувачів [8]:

– зниження результатів оцінювання;

– повторне проходження оцінювання;

– призначення додаткових контрольних заходів;

– повторне виконання роботи;

– повторне виконання окремого розділу роботи;

– повторне вивчення відповідної дисципліни;

– проведення додаткової перевірки інших робіт, автором яких є порушник;

– виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії;

– нарахування штрафних балів у рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії;

– позбавлення академічної стипендії;

– позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій;

– повідомлення суб'єкта, який здійснює фінансування навчання, установи, що видала грант на навчання, потенційних роботодавців, батьків про вчинене порушення;

– позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання;

– відрахування із закладу освіти;

– відкликання виданого документа про освіту.

ЗАВДАННЯ

Заповнити таблицю 7.1 з прикладами порушення та покарання академічної недоброчесності здобувачами вищої освіти, за необхідності додати свої варіанти. У клітинках на відповідних перетинах поставити 1, якщо покарання відповідає порушенню, 0 – якщо ні. На основі даних інших студентів підготувати підсумкову таблицю шляхом сумування балів у відповідних клітинках. Користуючись правилом Парето сформуванати остаточну систему відповідальності за порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти. Відповісти на контрольні питання.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Яке виявилось найжорсткіше покарання за академічну недоброчесність?
2. Яке виявилось найнеприпустиме порушення академічної недоброчесності?
3. Які покарання не увійшли до остаточної системи?
4. Які порушення виявилися найнесуттєвими?
5. Яке виявилось найчастіше застосовне покарання?

Таблиця 7.1 – Порушення та покарання академічної недоброчесності здобувачами вищої освіти

	зниження результатів оцінювання	повторне проходження оцінювання	призначення додаткових контрольних заходів	повторне виконання роботи	повторне виконання окремого розділу роботи	повторне вивчення відповідної дисципліни	проведення додаткової перевірки інших робіт, автором яких є порушник	виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії	нарахування штрафних балів у рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії	позбавлення академічної стипендії	позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій	повідомлення суб'єкта, який здійснює фінансування навчання, установи, що видала грант на навчання, потенційних роботодавців, батьків про вчинене порушення	позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання	відрахування із закладу освіти	відкликання виданого документа про освіту
дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат з посиланням на джерело															
використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело															
перепарафразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело															

ПРАКТИЧНА РОБОТА 8 НАПИСАННЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ

Мета – вивчити структуру та порядок викладання наукової статті.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Наукова стаття – це підготований до публікації документ, який розглядає одну або кілька взаємопов'язаних проблем тієї чи іншої теми, це результат повноцінного міні-дослідження з певної вузької теми. Виділяють наступні види наукових статей:

- науково-теоретичні, що описують результати досліджень, виконаних на основі теоретичного пошуку і пояснення явищ і їх закономірностей;
- науково-практичні (емпіричні), що побудовані на основі експериментів і реального досвіду;
- оглядові, що присвячені аналізу наукових досягнень у певній галузі за останні кілька років.

Наукова стаття передбачає виклад власних висновків і проміжних або остаточних результатів власного наукового дослідження, експериментальної або аналітичної діяльності. Така стаття повинна містити авторські розробки, висновки, рекомендації. Тому перш за все, наукова стаття повинна мати ефект новизни: викладені в ній результати не повинні бути раніше опубліковані.

Наукова стаття має складатися з наступних структурних елементів.

1. **Заголовок** має коректно відображати зміст статті і залучати інтерес читачів. Довжина заголовка статті не повинна перевищувати 10-12 слів. Він не має бути занадто загальним, охоплювати набагато ширше коло питань, ніж сам текст статті, вводити читача в оману, бути сенсаційним.

2. **Анотація** – це стисла характеристика статті, незалежно від неї джерело інформації про дослідження. Вона повинна бути короткою, але змістовною. Рекомендований розмір анотації не більше 500 символів, тобто 4-5 речень. В анотації коротко висвітлюється наукова проблема, цілі й основні авторські висновки в скороченій формі, відбивається наукова новизна статті. Вона не повинна містити запозичень (цитат), загальновідомих фактів, подробиць. Анотація має бути написана простою, зрозумілою мовою, короткими реченнями, в безособовій формі (розглянуті, розкриті, виміряні, встановлено і тощо).

Часто наукові журнали вимагають від авторів надати розширену анотацію обсягом до 2000 знаків, яка за структурою дублює статтю та подає стислий її зміст: вступне речення, короткий опис методів проведення досліджень (1-2 речення), опис основних результатів (50-70% обсягу анотації) і лаконічні висновки або перспективи подальших досліджень (1 речення).

3. **Ключові слова** – це 5-10 слів або словосполучень, служать орієнтиром для читача і використовуються для пошуку статей в електронних базах.

4. **Вступ** покликаний дати попередню інформацію, що стосується теми статті, пояснити, з якою метою зроблено дослідження. Як правило, спочатку він містить обґрунтування актуальності теми дослідження, постановку проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими практичними завданнями (5-10 рядків). Потім надають аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спирається автор, виділяють невирішені частини загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Звичайно ця частина статті становить близько 1/2 сторінки, її можна назвати «вихідні передумови». На основі цього формулюють мету та завдання статті (5-10 рядків).

5. **Методологію дослідження** описує послідовність виконання дослідження і обґрунтування вибору використовуваних методів. Вона повинна дати можливість читачеві оцінити правильність цього вибору, надійність і аргументованість отриманих результатів. Відсилання до літературних джерел без опису суті методу можливе тільки за умови його стандартності або в разі написання статті для вузькоспеціалізованого журналу.

6. Результати повинні представляти авторський аналітичний, систематизований статистичний матеріал. Результати проведеного дослідження необхідно описувати досить повно, щоб читач міг простежити його етапи та оцінити обґрунтованість зроблених автором висновків. За обсягом ця частина займає центральне місце в науковій статті. Це основний розділ, мета якого полягає в тому, щоб за допомогою аналізу, узагальнення та роз'яснення даних довести робочу гіпотезу (гіпотези). Результати при необхідності підтверджуються ілюстраціями, таблицями, графіками, рисунками, які представляють вихідний матеріал або докази в згорнутому вигляді. Важливо, щоб проілюстрована інформація не дублювала текст. Представлені в статті результати бажано зіставити з попередніми роботами в цій області як автора, так і інших дослідників. Таке порівняння додатково розкриє новизну проведеної роботи, додає їй об'єктивності. Результати дослідження повинні бути викладені стисло, при цьому містити достатньо інформації для оцінки зроблених висновків, також має бути очевидно, чому для аналізу обрані саме ці дані.

7. Висновки містять коротке формулювання результатів дослідження. У ньому в стислому вигляді повторюються головні думки основної частини роботи. Всякі повтори раніше викладеного краще оформляти новими фразами, новими формулюваннями, відмінними від висловлених в основній частині статті. У цьому розділі необхідно зіставити отримані результати з позначеної на початку роботи метою. У висновках підсумовуються результати осмислення теми, робляться висновки, узагальнення та рекомендації, які впливають з роботи, підкреслюється їх практична значущість, а також визначаються основні напрямки для подальшого дослідження в цій області. У заключну частину статті бажано включити спроби прогнозу розвитку розглянутих питань.

8. Перелік джерел, на які посилається автор у роботі, оформлені відповідно до вимог конкретного журналу. Оскільки авторитетні наукові журнали орієнтовані не тільки на вітчизняних, але й зарубіжних читачів, то редакція може вимагати від автора використати інші, крім ДСТУ 8302:2015, стилі оформлення бібліографічних посилань: Vancouver, APA, Harvard, AIP, ACS, MLA, IEEE тощо.

ЗАВДАННЯ

Вивчити теоретичний матеріал, за результатами власної роботи бакалавра написати наукову статтю обсягом не менше 1000 слів, дотримавши усіх правил академічної доброчесності та рівня унікальності у 80 % відповідно до вимог СТБНЗ 85.1-01:2021 [13].

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. З яких структурних частин складається наукова стаття?
2. У чому різниця між звичайною та розширеною анотацією?
3. Як необхідно формулювати заголовок статті?
4. Що є основою для формулювання цілей та завдань статті?
5. Як формують висновки статті?

ДОДАТОК А
ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПЛАГІАТУ